

Euroopa Liit
Euroopa
Regionaalarengu Fond

Eesti
tuleviku heaks

Rände- ja lõimumiskava 2035

Visioonidokument

Oktoober 2019

RITA-RÄNNE
projekt

RITA-RÄNNE projekt aitab välja töötada teaduslikult põhjendatud innovaatilisi lähenemisi rände ja lõimumise protsesside juhtimiseks Eestis, eesmärgiga aidata kaasa majanduse arengule ja ühiskonna sidususe suurenemisele

Üldine visioon: Eesti aastal 2035

Eesti rahvuse, keele ja kultuuri säilimine on tagatud läbi aegade. Eesti keel ja kultuur on väärtus ka üha põimitumas ja üleilmastuvas maailmas. Eesti keel on kestlik, arenev ja mainekas, samas õpivad ja oskavad Eesti elanikud võõrkeeli. Nii eneseteostuse, ühisosa kui ka vabaduse üks oluline nurgakivi ja võimaldaja on eesti keel ja kultuur koos jagatud põhiväärtustega.

Kõik Eesti püsielanikud tunnevad ennast Eesti riigi osana, s.t kannavad Eesti riigiidentiteeti. Eesti riigiidentiteeti iseloomustab sarnaste põhiseaduslike väärtuste ja arusaamade jagamine ning ühtekuuluvustunne. Riigiidentiteedi tähtsa osa moodustab enese teadlik määratlemine Eesti ühiskonna liikmena ning selles ühiskonnas kehtivate normide ja seaduste austamine. Eesti riik on kaasav, kedagi ei diskrimineerita rahvuse, rassi, nahavärvuse, soo, keele, päritolu, usutunnistuse, poliitiliste või muude veendumuste, samuti varalise ja sotsiaalse seisundi või muude asjaolude tõttu.

Eesti on riik, kus on hea elada. Selle alus on iga inimese eneseteostus – võimalus arendada ja kasutada oma võimeid ning olla oma elu korraldaja. Ühiskonnas loovad ühisosa jagatud väärtused, võimaluste võrdsus ja vabadus valida ning vastutada.

Eesti majanduse konkurentsivõime suureneb tänu teadus- ja arendustegevusest ning innovatsioonist tuge saavale majandusarengule, kõige uuema tehnoloogia laialdasele kasutuselevõtule kõigis sektorites, inimeste haridustaseme tõusule ja uuendusmeelsusele, oskuste ja teadmiste paremale rakendamisele, targale ja kaalutletud rändepoliitikale ning Eesti eripärase looduskeskkonna säästlikule kasutamisele.

II Eesti rände- ja lõimumispoliitika üldeesmärgid aastaks 2035

Rände- ja lõimumispoliitika üldine eesmärk on aidata kaasa Eesti kultuuri, ühiskonna ja majanduse arengule. Tagatud on kõigi Eesti püsielanike lõimumine eesti keele- ja kultuuriruumi ning igapäevases õiguses oma keele ja kultuuri hoidmisele. Eesti keel on Eestis kasutusel kõigis eluvaldkondades ja on Eesti elanike peamine suhtluskeel. Eesti keele ja kultuuri kandjate osakaal kasvab.

Eesti riigiidentiteet on kaasav ning loob aluse kõigi ühiskonnaliikmete ühtsustundele ja panustamisele ühiskonda, sõltumata nende päritolust, rahvusest ja keelest, samuti soost, vanusest, sotsiaalmajanduslikust taustast või muudest asjaoludest.

Haridussüsteem on ühtne ja põhineb eesti keelel ning eesti kultuuritraditsioonil. Õpe on kultuuritundlik ja arvestab sellega, et õpilaste kodune keele- ja kultuuripagas võivad erineda. Kool tagab selle, et noored on teadlikud erinevatest kultuuridest, usunditest ja maailmavaadetest, väärtustavad omaenda kultuuri, mõistavad maailma mitmekesisust ja austavad erinevusi. Elukestev õpe ning mitmekesine haridus loovad igaühele võimaluse ennast teostada ja väärikalt hakkama saada.

Ühiskonna inforuum on ühtne ja põimunud, mis võimaldab vähendada kogukondade killustumist ja ühiskondlike väärtushinnangute erinevust.

Eesti on sihtpunkt kõrgesti kvalifitseeritud tööjõule ja õppuritele, kelle eeldatav panus Eesti arengusse ja lõimumisvõimekus on kõrge. Tõhustatud on meetmeid illegaalse sisserände tõkestamiseks ja ennetatud seaduslike rändevõimaluste väärkasutamist. Eestis on tark rändepoliitika, mis põhineb ühiskonna ja majanduse vajadusi arvestaval süsteemil; erinevatele ränderühmadele on pakutud vajalik lõimumistugi.

Vähenenud on majanduslikest ja sotsiaalsetest põhjustest tingitud väljaränne, tihendatud on sidemeid Eestist lahkunutega ja soodustatud on tagasirännet.

III Eesti rände- ja lõimumispoliitika valdkondlikud eesmärgid aastaks 2035

III. 1 Haridus

Haridussüsteem on reformitud ühtseks Eesti kooliks, kus õpe põhineb eesti keelel ja kus erineva keele- ja kultuuritaustaga lapsed õpivad koos. Õpe väärtustab eesti kultuuri ja kultuurilist mitmekesisust, arvestab õpilaste erinevat keele- ja kultuuritausta ning võimaldab emakeele ja oma kultuuri säilitamise. Kõik Eesti kooli lõpetanud valdavad eesti keelt.

Loodud on meetmed, mis soodustavad erinevatel sihtrühmadel (koolijuhid, õpetajad, õpilased, lapsevanemad) edukalt hakkama saada ühtses haridussüsteemis. Parandatud on koolide valmisolekut tööks eesti keele tuge vajavate õppijate, perede ja kohalike kogukondadega.

Elukestev õpe toetab ja edendab inimeste lõimumist ning ühiskonnas paremini hakkamasaamist.

III. 2 Sotsiaalmajanduslik toimetulek

Astutud on konkreetseid samme päritolu- ja rahvuspõhise töö- ja eluasemeturu eraldatuse ning sotsiaalmajanduslike erinevuste vähendamiseks. Välja on töötatud meetmed vähemuste tööturul eduka osalemise toetuseks nii era- kui avalikus sektoris. Loodud on tingimused sisserände taustaga töötajate keeleõppeks töökohtadel.

Väljarände vähendamiseks on erinevate poliitikate abil loodud tingimused kõikides Eesti piirkondades ettevõtluse arenguks, tootlikkuse suurenemiseks, madalapalgalise töö osatähtsuse vähenemiseks ja nüüdisaegsete töökohtade tekkeks.

Majandusliku ebavõrdsuse kahandamiseks on pandud põhiorhk inimeste võimestamisele tööalaste oskuste arendamisel formaalhariduse ning täiend- ja ümberõppe toel. Rohkem tähelepanu on pööratud personalipoliitika, töötingimuste, -korralduse ja -keskkonna parandamisele, mis toetavad võimaluste võrdsust tööturul.

III. 3 Kultuur ja suhtlus

Lõimumise ja eesti keele mitteformaalse praktiseerimise toetamiseks on välja arendatud konkreetseid ühistegevusi vabal ajal, sh kultuuri- ja spordivaldkonnas. Senisest enam on rahvusvähemuste kultuuriseltse kaasatud erinevatesse ühistegevustesse.

Ühise inforuumi ja ühiskondliku dialoogi arengu toetamiseks on välja töötatud konkreetsete meetmed. Loodud on teenusdisainiprogramm riigi ja KOV asutuste (sh kultuuri- ja spordiasutuste) jaoks inimeste paremaks informeerimiseks ja kaasamiseks.

Eesti keele õpe on koordineeritud regionaalselt ja erinevate ühiskonnagruppide vajadusi arvestades. On tagatud täiskasvanute eesti keele õpetajate väljaõpe ja järelkasv üle Eesti.

Ühiskonna suurema sidususe tulemusel kasvab seniste päritolu-, rahvus- ja keelepõhiste sotsiaalsete võrgustike kõrval huvipõhiste võrgustike hulk.

Lõimumispoliitika tõhustamiseks, läbipaistvuse suurendamiseks ja teadlikkuse tõstmiseks on välja arendatud meetmed lõimumisvaldkonna strateegiliseks kommunikatsiooniks.

III. 4 Ränne ja kohanemine

Uussisserändajate lõimumist toetavad meetmed vastavad Eestisse saabuvate ränderühmade vajadustele ning tagavad nende tõrgeteta kohandumise Eesti ühiskonnaga. Rakendatud on tegevused, mis toetavad Eestisse püsivalt elama asunud inimeste eesti keele omandamist vähemalt igapäevast suhtlust võimaldaval tasemel ja sujuvat sisenemist Eesti tööturule. Senisest enam on tähelepanu pööratud sisserännanute pereliikmete (lapsed, abikaasad) lõimimisele.

Tihendatud on sisserändajaid puudutavat koostööd ja infovahetust õppeasutuste, tööandjate, kohalike omavalitsuste ning lõimumisprogramme koordineerivate asutuste vahel.

Eestisse tagasipöördujaid on aidatud vajadusel individuaalselt töö- ja elukoha leidmisel ning Eesti eluga kohanemisel. Tagasituleku hõlbustamiseks on välja töötatud lahendused lastega peredele, sealhulgas keeletugi koolis, laste abistamine Eesti õppekorraldusega kohanemisel arvestades varasemat õpikogemust jms.

Täiustatud on riiklikku andmekorraldust, et tagada riigi senisest parem informeeritus rände protsessidest, sisserännanutest ja nende lõimumisest ning välismaal elavatest eestlastest.

III. 5 Ühtekuuluvustunne Eesti ühiskonna ja riigiga

Toetatud on Eesti riigiidentiteedi arengusse panustavad tegevused, mis aitavad kaasa eri keele- ja kultuuritaustaga Eesti püsielanike lõimumisele. Eesti kodakondsus on ühiskonnas väärtustatud ja Eestis sündinud inimesed määratlevad ennast üha enam Eesti kodanikena. Naturalisatsiooni korras Eesti kodakondsuse omandanud inimeste osakaal on kasvanud ning määratlemata kodakondsusega isikute osakaal on vähenenud.

Kohalike omavalitsusi ja teisi partnereid kaasates on välja töötatud ühiskondlikku osalust toetavad programmid, mis võimestavad kodanikuaktiivsust ja lõimumist.

On tagatud, et teave riigiteenuste kohta on kättesaadav lisaks eesti keelele ka teistes enimkasutatud keeltes ja nende kõnelejate kasutatavates kanalites.

Hargmaiste eesti kogukondade tihendamaks Eestiga sidumiseks ja tagasirände soodustamiseks on eestikeelne ja Eestiga seoseid toetav foruüm arendatud senisest mitmekesisemaks. Välismaal

tegutsevate eesti koolide toetamise, õpilasvahetuse ja suvelaagrite korraldamise ning õppevahendite arendamisega on toetatud väljaspool Eestit kasvavate eesti laste emakeele oskuse säilitamist ja eesti kultuurist osasaamist.

On loodud programm digitaalsete kanalite kaudu sideme tugevdamiseks Eestist lahkunud inimestega kogu maailmas, sh üleilmne virtuaalne Eesti kool, et kõik soovijad saaksid

osaleda Eesti teadmus- ja kultuuriruumi arendamises ka välisriigis viibides. Loodud on eestikeelne, eakohane ning atraktiivne veebiportaal, mis pakub eri vanuses hargmaistele lastele mängu, suhtlust, teavet, blogimisvõimalusi jms.